

Betänkandet ”Offentlighet och säkerhet i kammaren” (2025/26:URF2)

Tidningsutgivarna (TU) har tagit del av rubricerat betänkande och får lämna följande synpunkter.

Bakgrund

I betänkandet lämnas förslag om utvidgade möjligheter till säkerhetskontroll i riksdagen, dels genom att säkerhetskontroller ska få äga rum i syfte att förbygga att ordningen säkerställs vid ett sammanträde i riksdagens plenisal eller vid ett offentligt sammanträde i ett utskott eller i EU-nämnden, dels att även föremål som kan användas vid sådana sammanträden ska kunna eftersökas vid säkerhetskontrollen.

Bakgrunden är ett ökat antal störningar som under de senaste åren ägt rum på plenisalens åhörarläktare och där vid ett tillfälle även föremål kastats in i plenisalen.

TU:s synpunkter om utvidgad säkerhetskontroll

Sveriges riksdag är hjärtat i den svenska demokratin. All offentlig makt i Sverige utgår från folket och det manifesteras genom riksdagen och dess folkvalda ledamöter.

Det är ett förtroende som ges av medborgarna och som förutsätter en så stor öppenhet som möjligt.

Det är en viktig utgångspunkt.

Samtidigt lever vi i en värld där inte heller riksdagen kan stå vidöppen utan måste omgärdas av skydd och säkerhet för att den och dess ledamöter ska kunna fullgöra sitt uppdrag.

TU har därför förståelse för att det skydd och de säkerhetsanordningar som redan i dag finns i riksdagen ytterligare kan behöva förstärkas enligt de förslag som lämnas i betänkandet.

Enligt TU:s mening finns emellertid starka skäl att inte ge de föreslagna inskränkningarna en generell verkan utan att avgränsa dem till att avse de platser, personer och situationer där verkliga problem kan identifieras.

Medier och journalister har en central roll i att bevaka, dokumentera och rapportera om riksdagens arbete, dess beslut och om politiska överväganden. Detta bekräftas också i betänkandet (s 30) med den hänvisning som görs till konstitutionsutskottets uttalande (bl a i betänkandena KU 1973:26 s 77 f och 2024/25: KU14 s 15) där vikten av att massmedier får möjligheter att referera och redovisa kammarens överläggningar och beslut framhålls. Det betonas även att ”Massmediernas möjlighet att följa arbetet i kammaren är enligt utskottet viktig för att syftet med offentligheten ska kunna uppnås”.

Mot den bakgrunden är TU förvånat över att inga särskilda överväganden görs i betänkandet om att, trots behovet av skärpt säkerhet, säkerställa massmediers och journalisters arbete.

Det finns sedan bra många år tillbaka en väl fungerande ordning i riksdagen med ackreditering av journalister, som därmed kan legitimera sig, för att dels garantera säkerhet, dels möjliggöra massmediernas arbete. Enligt vad TU erfarit finns ingen information om att några säkerhetsproblem eller att de säkerhetsstörningar som inträffat skulle ha gällt ackrediterade journalister.

Om förslaget om utvidgad säkerhetskontroll skulle utsträckas till att även omfatta aktualiserade journalister inställer sig också frågor om källskydd. Det finns en betydande risk vid en säkerhetskontroll att det såväl vid en genomsökning av t ex väskor eller vid en kroppsvisitation anträffas material som omfattas av källskydd. Sådant material omfattas förvisso av beslagsförbud, men likväl kommer ett röjande att ha skett.

Mot ovanstående bakgrund vill TU bestämt förorda att ackrediterade journalister uttryckligen undantas från att vid besök och arbete i riksdagen behöva genomgå säkerhetskontroll i förebyggande syfte.

TU:s synpunkter om åtgärder vid störningar i plenisalen eller vid utskottens och EU-nämndens offentliga sammanträden

I betänkandet föreslås att talmannen och ett utskotts eller EU-nämndens ordförande ska kunna besluta att utvisa störande åhörare för resten av sammanträdet. TU har inget att invända mot detta.

Det föreslås emellertid även att, om det behövs, det kan beslutas att samtliga åhörare ska kunna utvisas och att sammanträdet sedan ska kunna återupptas utan att även andra åhörare än de som stört tillåts närvara i plenisalen/lokalen.

Enligt TU:s mening är det sistnämnda en alltför långtgående åtgärd. Det är av stor vikt för riksdagen och dess institutioner att dess sammanträden kan följas på plats.

Det anges förvisso att talmannen eller ordföranden får medge undantag från ett sådant beslut. Enligt TU:s mening bör det dock även här uttryckligen anges att ackrediterade journalister alltid har rätt att närvara också vid beslut om att, undantagsvis, fortsätta sammanträdet utan att åhörare i övrigt tillåts närvara i lokalen.

Stockholm den 9 februari 2026

TU

Johan Taubert
VD

Per Hultengård
Jurist